

ПЕРЕВИЩЕННЯ ВЛАДИ АБО СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ: СКЛАДНОЩІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Н. ЯРМИШ

*доктор юридичних наук, професор,
старший викладач відділу підготовки прокурорів
з нагляду за дотриманням законів
при виконанні судових рішень
у кримінальних провадженнях
(Національна академія прокуратури України)*

Кваліфікація суспільно небезпечних діянь, які містять ознаки перевищення влади або службових повноважень, завжди викликала труднощі, зокрема пов'язані з розмежуванням перевищення влади зі зловживанням нею. Останнім часом, після змін, яким були піддані статті 364 та 365 Кримінального кодексу України (далі – КК України), проблеми кваліфікації відповідних діянь ще більше загострилися. Не припиняються дискусії стосовно того, чи відбулася декриміналізація перевищення влади та службових повноважень щодо службових осіб публічного права, які не є правоохоронцями; чи можна визнавати істотною шкодою та тяжкими наслідками шкоду правоохоронюваним інтересам, яка не може бути обчислена у грошових показниках; чи потрібно для застосування ч. 2 ст. 365 КК України встановлювати, що насильство було поєднане зі спричиненням істотної шкоди тощо. Тому ст. 365 КК України перебуває під

пильною увагою науковців та практиків.

Проблеми, пов'язані з цією статтею, постійно обговорюються у різноманітних публікаціях, зокрема тезах наукових форумів, стають темами доповідей на міжнародних конференціях, висвітлюються у рішеннях судових органів. Відповіді на складні питання намагаються надати численні науковці. Серед них П. Андрушко, В. Антипов, М. Арманов, О. Бантишев, Ю. Баулін, Л. Брич, О. Бусол, В. Бурдин, А. Вознюк, С. Гізімчук, М. Гультай, А. Данилевський, О. Дудоров, З. Загіней, Г. Зеленов, В. Киричко, О. Кришевич, С. Лихова, О. Марін, І. Мезенцева, М. Мельник, В. Навроцький, В. Осадчий, Я. Різак, А. Савченко, В. Тютюгін, М. Хавронюк, В. Харченко та ін. Проте найближчим часом навряд чи можна очікувати остаточного вирішення усіх проблем. Для цього потрібне офіційне тлумачення окремих положень статей КК України, що передбачають службові злочини, чи навіть

законодавча зміна деяких ознак цих статей.

Ця стаття є спробою позначити найбільш складні проблеми, з якими стикається практика застосування ст. 365 КК України, та, враховуючи найбільш переконливі наукові позиції, пропонувати можливі шляхи виходу зі скрутного становища, в якому в зв'язку із численними законодавчими змінами опинилися всі, хто застосовує КК України.

Передусім зазначимо, що низку проблем, які ускладнюють роботу правозастосовників, потягнула за собою відмова законодавця у ст. 365 КК України від ознак усіх варіантів службової особи як суб'єкта злочину, крім «працівника правоохоронного органу», яка відбулася 21 лютого 2014 р.

Початкове враження було таким, нібито стосовно усіх службових осіб, крім працівників правоохоронного органу, перевищення влади або службових повноважень декриміналізовано. Але видається, це не так. Зловживаючи владою або службовим становищем, особа здійснює дії, які вчиняти заборонено, робить це всупереч інтересам служби, але при цьому використовує власні повноваження. При перевищенні особа відповідних повноважень не має — вона бере на себе або «чужі» функції, або вчинює дії, які взагалі не можуть бути «функціями» службової особи. Безперечно, особа здатна на це виключно завдяки своєму статусу. Навряд чи «людина з вулиці» спроможна, наприклад, вчинити одноособово дії, які могли бути здійснені тільки колегіально. Тому є підстави вважати, що перевищення є окремим проявом зловживання, а від інших його виявлень перевищення відрізняється тим, що службова особа використовує не конкретну свою функцію, а саме свій статус. Тобто норми, які містяться

у статтях 364 та 365 КК України, співвідносяться між собою як загальна та спеціальна.

Якщо так, то у разі перевищення службових повноважень особою, яка не є працівником правоохоронного органу, застосуванню підлягає ст. 364 КК України, звісно, за наявності усіх інших ознак складу цього злочину, зокрема наслідку та мети одержання неправомірної вигоди. Стосовно ж тих службових осіб, які не є правоохоронцями, та перевищили свої повноваження, не маючи на меті одержання неправомірної вигоди, дійсно доводиться визнати, що відбулася декриміналізація: такі дії не підпадають під ознаки ст. 365 КК України за відсутності суб'єкта, а ознакам ст. 364 КК України не відповідають за відсутності суб'єктивної сторони. Не усі відповідні події охоплюються спеціальними щодо ст. 364 нормами (наприклад, статті 173, 219, ч. 2 ст. 256 КК України) та не всі такі злочини належать до корупційних. Прикро, але часткова декриміналізація, яка дійсно відбулася, аж ніяк не відповідає проголошеному державою курсу на посилення протидії корупції.

Необхідно згадати, що відповідно до примітки ст. 45 КК України злочин, передбачений ст. 365 КК України, не належить до корупційних. Вочевидь, це пояснюється тим, що атрибутивною ознакою корупції є мета одержання неправомірної вигоди, а у ст. 365 КК України вона не зазначена. Проте цілком зрозуміло, що працівник правоохоронного органу може перевищувати владу саме з метою одержання неправомірної вигоди, і в такому разі він вчиняє злочин, що відповідає усім ознакам корупційного. Про це йшлося й у пояснювальній записці до відповідного законопроекту: «Фактично застосування насильства та отримання

неправомірної вигоди — це основоположні ознаки перевищення влади як спеціальної форми зловживання нею» [1]. Дивно, що всупереч такому погляду, законодавець не включив перевищення влади у перелік корупційних злочинів. Тому вбачається задоцільне погодитися з науковцями, які пропонують відмовитися від переліку корупційних злочинів, оскільки «більша частина злочинів можуть бути корупційними лише за певних умов», а «дати у КК України визначення поняття корупційного злочину» [2, 25].

У зв'язку з тим, що ст. 364 КК України перебуває у переліку корупційних, а ст. 365 — ні, виникає нетипове питання стосовно зворотної дії кримінального закону, пов'язане саме з наявністю у КК України такого переліку. Стосовно санкції, ст. 364 є більш м'якою у порівнянні зі ст. 365. Виходячи з цього, у разі, коли перевищення влади або службових повноважень (якщо вважати перевищення окремою формою зловживання) вчинено не правоохоронцем до набуття чинності ст. 365 в оновленій редакції щодо суб'єкта, ст. 364 КК України й має бути застосована. Проте одночасно, а саме в тому відношенні, що ст. 364 передбачає корупційний злочин, вона є й більш суворою у порівнянні зі ст. 365. Така ситуація підпадає під ознаки ч. 3 ст. 5 КК України, де йдеться, зокрема, про те, що закон, який частково пом'якшує становище особи, а частково його погіршує, має зворотню дію у часі лише у тій частині, що її становище поліпшує. В аспекті, що стосується «корупційності», ст. 365 КК України є більш м'якою, тому в частині невизнання відповідного злочину корупційним має зворотню дію. Незважаючи на очевидну нестандартність ситуації, видається, що у зазначених випадках доцільним буде кваліфі-

кувати подію за ст. 364 КК України (загальна норма), проте, всупереч вимогам ст. 45 КК України, не вважати вчинений злочин корупційним (слід пам'ятати, що питання про визнання злочину некорупційним взагалі не виникає, якщо він скоєний до набрання чинності переліку корупційних злочинів). Це справедливо з огляду на те, які суворі заборони містить КК України щодо осіб, які вчинили корупційні злочини (заборона «загального» звільнення від кримінальної відповідальності та застосування низки інших «пільгових» статей тощо).

Незважаючи на наведені аргументи, ми очікуємо, що, мабуть, не всі погодяться з аргументами про співвідношення статей 364 та 365 КК України як норм загальної та спеціальної. Тому хотілося б отримати офіційні роз'яснення з цього приводу. До слова, у пояснювальній записці до проекту Закону України, яким був змінений суб'єкт перевищення влади або службових повноважень, неодноразово стверджується, що статті 364 та 365 КК України співвідносяться саме як загальна та спеціальна [1]. Проте зрозуміло, що нормативного значення думка авторів проекту не має.

В аспекті офіційної позиції дуже корисним стало роз'яснення Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 27 жовтня 2016 р. стосовно «істотної шкоди», передбаченої як ознака об'єктивної сторони ст. 364 КК України. Оскільки примітка цієї статті поширюється й на інші склади злочинів, роз'яснення суду стосується і ст. 365. Констатовано, що наслідки діянь, передбачених ч. 1 ст. 364, «стали формалізованими», визначені виключно в грошовому еквіваленті. Втім, суд зазначає, що як істотна «може враховуватися будь-яка за характером шкода, якщо вона під-

дається грошовій оцінці та відповідно до такої оцінки досягла встановленого розміру». Шкода, яка не може бути визначена в грошовому еквіваленті, за висновком суду, не визнається істотною. Негрошову шкоду не можна вважати й тяжкою. Така позиція однозначно свідчить про часткову декриміналізацію дій, передбачених ст. 364 КК України (та іншими, переліченими у її примітці). Тому всі особи, засуджені раніше за спричинення шкоди, яка не може бути піддана обчисленню у грошах, мають бути виправдані. Роз'яснення вбачається таким, що цілком відповідає законодавчим визначенням. Принаймні воно поклало кінець принциповим суперечкам науковців, які займають з цього питання протилежні позиції. Одні з них послідовно відстоюють погляд на «істотну шкоду» як на наслідок виключно майнового характеру [3], інші, спираючись на диспозиції відповідних статей, впевнено стверджують, що закон дозволяє вважати шкодою і таку, що не обчислюється в грошовому еквіваленті [4]. При цьому представники обох «таборів» одноставно стверджують, що законодавчі новели вкрай «заплутали» практичних працівників, призвели до неоднозначної кваліфікації однотипових діянь, а головне, — замість посилення протидії корупції призвели до її послаблення, оскільки особи, які до зазначених змін вважалися корупціонерами, тепер такими не є.

Намагаючись зрозуміти, чому так трапилось, науковці припускають, що відмова від нематеріальної шкоди у зазначених статтях аж ніяк не втілює принципову позицію законодавця, а є помилкою [5]. Автор цієї публікації також висловлювалася, що слово «якщо» начебто випало з примітки ст. 364 внаслідок якогось недогляду [6, 616]. Вчені, які намагалися з'ясува-

ти прагнення законодавця за допомогою вивчення пояснювальної записки до проекту закону, стикнулися з відсутністю необхідних матеріалів у відкритому доступі [7, 71]. Проте неочікувано думки з приводу «істотної шкоди» виявилися в іншій, вже згадуваній, пояснювальній записці до законопроекту — тієї, що стосується змін суб'єкта ст. 365 [1]. Автори записки дорікають, що «не існує конкретного визначення охоронюваних інтересів, а також істотної шкоди і тяжких наслідків, якщо вони полягають не в завданні матеріальних збитків», при тому, що «правова визначеність вимагає, щоб юридичні норми були чіткими та точними». Отже, принципова позиція у змінах, про які йдеться, все-таки вбачається, тобто декриміналізація немайнової шкоди «випадковою» насправді не була. Проте це обходиться державі дуже дорого. Адже (крім всього іншого), усі відповідні особи, які відбувають покарання, якщо своїми діями вони спричинили немайнову шкоду, «підлягають негайному звільненню від призначеного покарання» (ч. 2 ст. 74 КК України) та повинні бути визнані такими, що не мають судимості (ст. 88 КК України). А це не лише не відповідає задекларованому прагненню до посилення протидії корупції, а й додає зайвої роботи й без того перевантаженим державним органам.

Проблемою, яка також пов'язана з чинним законодавчим визначенням істотної шкоди, залишається й те, чи необхідно враховувати таку шкоду, зіставляючи певну життєву подію з ознаками ч. 2 ст. 365 КК України, де йдеться, зокрема, про насильство. Практика зазнає великих труднощів при вирішенні питання, чи можна кваліфікувати подію за частиною другою, коли працівник правоохоронного

органу, наприклад, застосував до особи насильство, при тому, що майнова шкода відсутня.

Щоб розібратися у цьому, необхідно визначитися у співвідношенні ознак частин 1 та 2 ст. 365 КК України. Якщо розмірковувати, що для застосування ч. 2 у події мають бути наявні всі ознаки ч. 1 та, крім того, відповідні ознаки ч. 2, то за відсутності істотної шкоди (причому матеріального характеру), кваліфікація насильства за ч. 2 неможлива. Проте текст статті припускає й інше тлумачення. Згадаємо, що термін «діяння» у кримінальному законі використовується у двох значеннях, які у науці прийнято називати «широким» та «вузьким». У широкому сенсі «діянням» охоплюється злочин у цілому, у сукупності усіх ознак відповідного складу. Але у багатьох випадках законодавець оперує поняттям «діяння» у вузькому сенсі: позначає ним лише частину об'єктивної сторони складу злочину, тільки одну з її ознак. Наприклад, у «вузькому» сенсі про діяння йдеться у статтях 23–25 КК України, які визначають форми та види вини. Логіка підказує, що саме так і слід тлумачити дії (як різновид родового поняття «діяння») щодо ознак ст. 365 КК України. Аби переконатися в цьому, достатньо звернутися до ч. 3 тієї ж статті. Там йдеться: «дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки». Цілком очевидно, що мається на увазі виключно «вчинення працівником правоохоронного органу дій, які явно виходять за межі наданих йому прав чи повноважень», а не об'єктивна сторона в цілому (нікому не спаде на думку додавати «тяжку» шкоду до «істотної»). Шкода є не «дією», а наслідком дії, тому її не потрібно брати до уваги, переходячи від основного складу злочину до інших.

Саме таким чином вважаємо за можливе вирішити проблему, яка створена законодавцем внаслідок тлумачення істотної (та тяжкої) шкоди лише як майнової. Задля кваліфікації події за ч. 2 ст. 365 КК України орієнтуватися на «істотну шкоду» взагалі не потрібно.

Саме так, можливо, розмірковують практичні працівники, коли застосовують ч. 2 ст. 365 КК України, не звертаючи увагу на «істотну шкоду» як наслідок, притаманний ч. 1 цієї статті (хоча й не наводять аргументів на користь такого рішення) [8]. Проте трапляються й протилежні вироки, де чітко визначено, що відсутність істотної шкоди у грошовому еквіваленті свідчить про відсутність у події складу злочину, передбаченого ст. 365 КК України [9]. Покласти край зазначеному різночитанню закону також здатне лише офіційне тлумачення.

Стаття 365 КК України складна для застосування ще й у тому аспекті, що термін «працівник правоохоронного органу» не піддається однозначному розумінню. Насамперед, як відомо, нормативне визначення органу саме як «правоохоронного» відсутнє. У законодавстві містяться лише переліки таких органів, проте у різних законах вони — різні. Питання стосовно належності певного органу до правоохоронного вимушений був свого часу розглядати навіть Конституційний Суд України [10].

Крім того, проблемою є й поняття «працівник» щодо правоохоронного органу. Судячи з того, що у диспозиції йдеться (крім перевищення влади) про службові повноваження, «працівник», безперечно, є службовою особою, а не «пересічним» співробітником правоохоронного органу. Проте, виходячи з наявності у диспозиції саме слів «службові повноваження», працівник не обов'язково є лише пред-

ставником влади. Спираючись на текст статті, важко визначитися, що саме мав на увазі законодавець. Але в цьому, знову-таки, допомагає текст пояснювальної записки до проекту відповідного закону [1]. У ній, зокрема, стверджується, що «класика» перевищення влади — знущання над підозрюваними, застосування незаконних методів ведення слідства, в тому числі насильства, незаконні порушення кримінальних справ, фальсифікація доказів тощо. Вбачається, що подібні дії притаманні саме представникам влади, а не тим службовим особам правоохоронних органів, які виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції. Принаймні є підстави припустити, що (захопившись прагненням вивести з-під дії ст. 365 КК України посадовців, які піддаються «політичним переслідуванням») законодавець звузив коло суб'єктів ст. 365 КК України, а про ознаки об'єктивної сторони просто не замислився, тому не прибрав з назви та тексту вказівку на перевищення «службових повноважень». У будь-якому разі, нинішня конструкція статті дозволяє застосовувати її й до службових осіб, які представниками влади не є.

З наведеного вище випливає, що існує негальна потреба не лише в офіційному тлумаченні певних ознак низки складів злочинів, а й у виправленні законодавчих вад, які, зокрема, стосуються ст. 365 КК України.

Необхідно якомога швидше усунути недолік, пов'язаний зі звуженням змісту наслідку відповідних злочинів лише до матеріальної шкоди; визначитися із «працівником правоохоронного органу», тобто конкретизувати цю ознаку: звести суб'єкт до представника влади (звісно, якщо це відповідає задуму законодавця). Необхідно також знайти шляхи, аби перевищення влади за певних умов можливо було б вважати саме корупційним злочином.

Насамкінець зазначимо, що обмежений обсяг наукової статті не дозволив розглянути усі проблеми, з якими стикається практика застосування ст. 365 КК України, — насправді їх набагато більше. Значною мірою проблеми породжуються численними, нескінченними, не узгодженими між собою змінами, які вже протягом багатьох років «лихоманять» КК України, примушують практичних працівників і науковців напружено та іноді безрезультатно розгадувати вкрай заплутані законодавчі «ребуси». Це не лише підриває авторитет держави, а й небажаним чином позначається на людських долях. Адже помилки у застосуванні закону у бік як невинуватого пом'якшення, так і погіршення стану осіб, що опинилися у колі кримінально-правових відносин, однаково є неприпустимими проявами кривди. За такої якості законодавчої забезпеченості прагнення держави до протидії корупції може залишитися пишномовним гаслом.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексу України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції» від 31 січня 2013 р.* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45474.
2. *Осадчий В. І.* Корупційні злочини : моногр. — К., 2016. — 82 с.
3. *Навроцький В. О.* Кримінально-правове значення зміни законодавчої характеристики наслідків злочинів у сфері службової діяльності // Кримінальне право: традиції та новації: матеріали міжнародного круглого столу, присвяченого 90-літтю з дня народження видатного вченого, героя України, академіка В. В. Сташиса (9–10 липня 2015 р.). — Полтава ; Х., 2015. — С. 34–38.

4. Харченко В. Б. Істотна шкода і тяжкі наслідки: сутність та визначення за чинним КК України // Кримінальне право: традиції та новачії: матеріали міжнародного круглого столу, присвяченого 90-літтю з дня народження видатного вченого, героя України, академіка В. В. Сташиса (9–10 липня 2015 р.). — Полтава; Х., 2015. — С. 56–61.
5. Антупов В. В. Щодо «випадкової декриміналізації» злочинів у сфері службової діяльності // Новітні кримінально-правові дослідження: зб. наук. пр. — Миколаїв, 2015. — С. 23–25.
6. Ярмиш Н. М. Чи дійсно сприяють протидії корупції антикорупційні новели у Кримінальному кодексі України? // Протидія злочинності: теорія та практика: матеріали VII Всеукраїнської наук.-практ. конф. (19 жовтня 2016 р.). — К., 2016. — 634 с.
7. Дудоров О., Зеленов Г. Істотна шкода і тяжкі наслідки як ознаки складів злочинів у сфері службової діяльності: проблеми тлумачення кримінального закону // Право України. — 2015. — № 12. — С. 69–81.
8. Вирок Жовтневого районного суду м. Маріуполя від 23 травня 2016 року. Справа № 263/3825/15-к. Провадження № 1-кп/263/41/2016 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57826287>.
9. Вирок Тячевського районного суду Закарпатської області від 4 липня 2016 року. Справа № 711/9837/2012. Провадження № 1/307/12/16 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58728771>.
10. Рішення Конституційного суду України від 18 квітня 2012 р. № 10-рп/2012 у справі щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 364 Кримінального кодексу України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-12>.

REFERENCES

1. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho ta Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy shchodo implementatsii do natsionalnoho zakonodavstva polozhen statiti 19 Konventsii OON proty koruptsii» vid 31 sichnia 2013 r. [The explanatory note to the bill of Ukraine «About modification of the Criminal and Criminal procedural code of Ukraine concerning implementation in the national legal system of provisions of article 19 of the Convention of the UN against corruption» of January 31, 2013]. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45474.
2. Osadchyi V. I. Koruptsiini zlochyny [Corruption crimes], Kyiv, 2016, 82 p.
3. Navrotskiy V. O. Kryminalno-pravove znachennia zminy zakonodavchoi kharakterystyky naslidkiv zlochyniv u sferi sluzhbovoi diialnosti [Criminal and legal value of change of the legislative characteristic of consequences of crimes in the sphere of office activity], *Kryminalne pravo: tradytsii ta novatsii: materialy mizhnarodnoho kruhloho stolu, prysviachenoho 90-littiu z dnia narodzhennia vydatnoho vchenoho, heroia Ukrainy, akademika V. V. Stashysa (9–10 lypnia 2015 r.)*, Poltava; Kharkiv, 2015, pp. 34–38.
4. Kharchenko V. B. Istotna shkoda i tiazhki naslidky: sutnist ta vyznachennia za chynnym KK Ukrainy [Essential harm and serious consequences: essence and definition on the operating UK of Ukraine], *Kryminalne pravo: tradytsii ta novatsii: materialy mizhnarodnoho kruhloho stolu, prysviachenoho 90-littiu z dnia narodzhennia vydatnoho vchenoho, heroia Ukrainy, akademika V. V. Stashysa (9–10 lypnia 2015 r.)*, Poltava; Kharkiv, 2015, pp. 56–61.
5. Antypov V. V. Shchodo «vypadkovoi dekriminalizatsii» zlochyniv u sferi sluzhbovoi diialnosti [Concerning «casual decriminalization» of crimes in the sphere of office activity], *Novitni kryminalno-pravovi doslidzhennia*, Mykolaiv, 2015, pp. 23–25.
6. Iarmysh N. M. Chy diisno spriyaiut protydii koruptsii antykoruptsiini novely u Kryminalnomu kodeksi Ukrainy? [Really anti-corruption is promoted by anti-corruption short stories in the Criminal code of Ukraine?], *Protydiia zlochynnosti: teoriia ta praktyka: materialy VII Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii (19 zhovtnia 2016 r.)*, Kyiv, 2016, 634 p.
7. Dudorov O., Zelenov H. Istotna shkoda i tiazhki naslidky iak oznaky skladiv zlochyniv u sferi sluzhbovoi diialnosti: problemy tлумachennia kryminalnoho zakonu [Essential harm and serious consequences as signs of crime components in the sphere of office activity: problems of interpretation of the criminal law], *Pravo Ukrainy*, 2015, no. 12, pp. 69–81.
8. Vyrook Zhovtnevoho raionnoho sudu m. Mariupolia vid 23 travnia 2016 roku. Sправа № 263/3825/15-к. Провадження № 1-кп/263/41/2016 [Sentence of October district court of Mariupol of May 23, 2016. Case № 263/3825/15-к. Production № 1-кп/263/41/2016]. Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57826287>.
9. Vyrook Tiachevskoho raionnoho sudu Zakarpatskoi oblasti vid 4 lypnia 2016 roku. Sправа № 711/9837/2012. Провадження № 1/307/12/16 [Sentence of Tyachevsky district court of the Transcarpathian region of July 4, 2016. Case № 711/9837/2012. Production № 1/307/12/16]. Available at: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58728771>.
10. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy vid 18 kvitnia 2012 r. № 10-рп/2012 u справі shchodo ofitsiinoho tлумachennia polozhennia chastyny tretoi statiti 364 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [The decision of the Constitutional court of Ukraine of April 18, 2012 № 10-рп/2012 on the case of official interpretation of provision of a part of the third article 364 of the Criminal code of Ukraine]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-12>.

Ярмиш Н. М. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу: складності кримінально-правової кваліфікації

Анотація. Розглянуто співвідношення перевищення влади або службових повноважень зі зловживанням владою або службовим становищем, зокрема в аспекті зворотної дії закону про кримінальну відповідальність; проаналізовані поняття «працівник правоохоронного органу», «істотна шкода», «тяжкі наслідки» як ознаки відповідних статей Кримінального кодексу України; зроблені висновки щодо врахування ознак основного складу ст. 365 КК України в кваліфікованих складах.

Ключові слова: перевищення влади, зловживання владою або службовим становищем, працівник правоохоронного органу, істотна шкода, тяжкі наслідки, зворотна дія закону про кримінальну відповідальність.

Ярмыш Н. Н. Превышение власти или служебных полномочий работником правоохранительного органа: сложности уголовно-правовой квалификации

Аннотация. Рассмотрено соотношение превышения власти или служебных полномочий со злоупотреблением властью или служебным положением, в том числе и в аспекте обратной силы закона об уголовной ответственности; проанализированы понятия «работник правоохранительного органа», «существенный вред», «тяжкие последствия» как признаки соответствующих статей Уголовного кодекса Украины; сделаны выводы относительно учета признаков основного состава ст. 365 УК Украины в квалифицированных составах.

Ключевые слова: превышение власти, злоупотребление властью или служебными полномочиями, работник правоохранительного органа, существенный вред, тяжкие последствия, обратная сила закона об уголовной ответственности.

Yarmysh N. Excess of the Power or Office Powers by the Employee of Law Enforcement Agency: Difficulties of Criminal and Legal Qualification

Annotation. Considered ratio abuse of power or authority abuse of power or position, particularly in terms of retroactive law on criminal liability; analyzed the concept of «law enforcement officer», «substantial harm», «serious consequences» as a feature of the relevant articles of the Criminal Code of Ukraine; conclusions on the consideration of the main features of Art. 365 of the Criminal Code of Ukraine in warehouses qualified.

Key words: abuse of power, abuse of power or office, police, substantial harm, serious consequences, the inverse effect of the law on criminal responsibility.